

פרשת שמות - סיפורי ההקדשה של משה

(ב) **ותמר האשה** ותלד בן ותקרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים: (ג) **ולא זקלה עוד הצפינו ותקח לו תבת למא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את היגד ותשם בסוף על שפת היאר:**
 (ד) **ותצב אחתו** מרחק לדעה מה יעשה לו:

(ה) ותד בת **פרעה** לרחץ על היאר ונערתיקה הלכת על נד היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותש לח את אמתה ותקחה: (ו) ותפתח ותראהו את היגד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה:

(ז) **ותאמר אחתו** אל בת פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את היגד: (ח) ותאמר לה בת פרעה לכי ותלך העלמה ותקרא את אם היגד:
 (ט) ותאמר לה בת פרעה היליכי את היגד הזה והינקהו לי ואני אתן את שכרך **ותקח האשה** היגד ותניקהו: (י) **ויגדל היגד** ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה **ותאמר כי מן המים** משיתוהו:

(1) ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן. לא אמר ויהי לבת פרעה לבן כי אם ויהי לה למי שהביאתו לבת פרעה לה היה לבן ולא לאחר. וכן גם באומרו עוד ותקרא שמו משה, ולא אמר מי קראו כי קאי על שניהם הללו האמורים זו המביאה אותו שהיא אמו, ובת פרעה. וכל אחת מהם קראה שמו משה כי מן המים משיתוהו, ולכן נאמר מן המים בה"א הידיעה, ואם זה קאי על בת פרעה לחוד לא היה לה לומר כי אם כי ממים משיתוהו או מן המים כי לא נפקא לה מניה מאיזה מים הוציאתו, ואמנם אמו היא שאמרה כי מן המים הידוע שהשלכתי אותו מן המים הזה משיתוהו, ואמרה זאת בלשון שבח והודאה לאל ההודאות כי הפליא ה' פלאות לעשות בילד הזה כי מן המים הזה שהשלכתיהו שמה וסבורה הייתי שיאבד שם חלילה ומאת ה' היתה והוא נפלאות בעיני שמשיתוהו משם כי לא יעזוב ה' את חסידיו לעולם נשמרו, וכן יגן ה' על כל עמו ישראל בשלמו

(באר מים חיים שמות ב')

(2) מדרש השם אינו הולם בדיוק את השם, שהרי צורת השם פעילה ולא סבילה...ועוד, קשה לשער שייחס הכתוב לנסיכה המצרית ידיעה בעברית ובחירה בשם עברי. העניין מתבאר בדרך אחרת: כתוב תחילה (פסוק י') 'ויהי לה לבן ותקרא את שמו משה' - כלומר בן במצרית (מילה מצרית שדווקא כך היו מבטאים אותה MOSE באותו זמן ובאותו מקום), ואחר כך נאמר, בדרך מדרשי השמות, שהשם המצרי הזה מזכיר בצלולו את הפועל העברי 'מ.ש.ה', והיה הדבר כאילו היא חשבה ('ותאמר'=ותחשוב): 'כי מן המים משיתהו'. (קאסוטו)

(3) ותקרא שמו משה. ראיתי בשם הרב ר' שמואל נ"י במדינת בעהיים. דבלשון מצרי תיבה זו כצורתה משמעו ילד. וילד המלך נקרא במדינה הילד. באשר הוא וילד יולד למדינה. והוא ביאור נכון. ופירשה הטעם שהוא ילד שלה. [והרי"א פי' ותקרא היא אמו יוכבד. וזהו נגד חז"ל ברבה ויקרא פ"א. וגם נגד הד"א שהיה לבן לבת פרעה. ועליה לקראו בשם]: כי מן המים משיתהו. הרי הוא כאלו נטבע במים. ואין לאביו ואמו חלק בו. ואני אם הילד. וזה הענין נקרא באמת קנין האדם. כמו שביארנו בשירת האזינו בפסוק אביך קנך יע"ש. ולפי דברינו אין שם משה יחס לתיבת משיתהו. אלא הענין הוא טעם על השם משה. ומ"מ כך דרך לשה"ק לכתוב לשון נופל על לשון. וכמו שביארנו בס' בראשית ד' כ"ה ע"ש (העמק דבר ב,ו)

(4) ויצא אל אחיו - המצרים כי בארמון המלך היה וטעם מאחיו אחר הזכיר עברי ממשפחתו. כמו אנשים אחים (ראב"ע יא)

(5) וטעם ויצא אל אחיו - כי הגידו לו אשר הוא יהודי, והיה חפץ לראותם בעבור שהם אחיו והנה נסתכל בסבלותם ועמלם ולא יכול לסבול ולכן הרג המצרי המכה הנלחץ (רמב"ן יא')

(6) איש מצרי. כאשרי הכירוהו בבגדיו ובלשונו. ומכאן למדו חז"ל שכל ישראל לא שנו לשונם ובגדיהם במצרים. ומש"ה כאשר ראו את משה שהיה גדל בפלטין של מלך לבוש ומדבר בלשון מצרים חשבו שהוא איש מצרי (העמק דבר יט')

(7) איש מצרי הצילנו - משמע שלא גילה להם ארץ מולדתו, ולא זכה ליקבר בארצו (חזקוני יט')

(8) ומחשבות השם עמקו, ומי יוכל לעמוד בסודו, ולו לבד נתכנו עלילות. אולי סבב השם זה, שיגדל משה בבית המלכות, להיות נפשו על מדרגה העליונה בדרך הלימוד והרגילות, ולא תהיה שפלה ורגילה להיות בבית עבדים. הלא תראה, שהרג המצרי בעבור שהוא עשה חמס. והושיע בנות מדין מהרועים, בעבור שהיו עושים חמס להשקות צאנן של הרועים מהמים שדלו בנות רעואל. ועוד דבר אחד: כי אילו היה גדל בין אחיו וכירוהו מנעוריו, לא היו יראים ממנו כי יחשבוהו כאחד מהם (ראב"ע הארוך ג')

(9) דבר מוכרח הוא שיסגל האדם לעצמו את המוסר הטבעי הפשוט, בכל רחבו ועמקו, ואת יראת ד', ותמצית הטהור של האמונה הפשוטה, וכל מדותיה ברוחב ובעומק, ועל גבי שתי הסגולות הללו יבנה את כל מעלות רוחו העליונות. אסור ליראת שמים שתדחק את המוסר הטבעי של האדם, כי אז אינה עוד יראת שמים טהורה. סימן ליראת שמים טהורה הוא כשהמוסר הטבעי, הנטוע בטבע הישר של האדם, הולד ועולה על פיה במעלות יותר גבוהות ממה שהוא עומד מבלעדה. אבל אם תצויר יראת שמים בתכונה כזאת שבלא השפעתה על החיים היו החיים יותר נוטים לפעול טוב, ולהוציא אל הפועל דברים מועילים לפרט ולכלל, ועל פי השפעתה מתמעט כח הפועל ההוא, יראת שמים כזאת היא יראה פסולה

(הרב קוק, שמונה קבצים, קובץ א', שס)

